

strategi och tillämpar ett enkelsidigt test – i »lämplig» riktning – ökar detta risken för (falskt) signifikanta resultat.

Oklart om korrelation och regression

När det gäller korrelation och regression så har författarna inte framhållit den viktiga distinktionen att vid regressionsanalysen behöver den förklarande variabeln inte vara slumpmässig. Detta i motsats till korrelationssituationen, där korrelationskoefficienten förutsätter att bägge variablerna är slumpmässiga. Formeln för korrelationskoefficientens medelfel (sidan 103) är felaktig – ett rottecken fattas i täljaren.

Ifråga om s k heteroskedasticitet (dvs när spridningen i den beroende variabeln inte är densamma för alla värden på den oberoende variabeln) hävdas att den »alltså är en konsekvens av att den valda regressionsmodellen är felspecificerad; den saknar minst en viktig förklaringsvariabel. Och när vi finner den/de variabel/variabler som är annorlunda, bygger vi in den/dem i regressionsmodellen» (sidan 171). Så kan det måhända vara ibland. Det bör dock observeras att det inte är ovanligt inom biologiska och medicinska tillämpningar att spridningen verkligen ökar med värdet på det man mäter och att detta inte beror på att ytterligare variabler fattas i modellen. Den vanliga regressionsanalysen ger då lyckligtvis ändå förväntningsriktiga estimat, även om analysen inte blir optimal. Lämpliga knep i detta sammanhang kan då vara att tillgripa transformationer av olika slag.

Svag fackgranskning och översättning

De här givna exemplen må räcka för att demonstrera att boken – trots vissa förtjänster – inte är skriven med önskvärd stringens. Författarna uppger i förordet att en fackgranskare, omvårdnadsforskaren Mats Gullberg, varit engagerad för den svenska upplagan. Det är skada att han inte reagerat vare sig på en rad amatörmässiga formuleringar eller på de felaktiga formlerna för såväl normalfördelningen som korrelationskoefficientens medelfel, vilka står att finna redan i den norska upplagan från 1996. Inte heller översättaren tycks ha varit särskilt bevandrad i statistisk metod och terminologi. Språkliga nykonstruktioner som »urvalsbråk» kunde med fördel ha undvikits.

Till boken hör ett mycket användbart häfte med övningsuppgifter. •

Ombärlig uppslagsbok om vårdens regelsystem

Bengt Sjölenius. **Hälso- och sjukvård i kommunerna inför 2000-talet.** 2:a uppl. 562 sidor. Stockholm: Kommentus, 1997. ISBN 91-7344-976-8.

Recensent: Kjell Lindström, distriktsläkare, Utvecklingsenheten, Primärvården i Habo.

Den första upplagan av denna bok, som kom ut hösten 1992, har blivit inaktuell och ersätts nu av en helt ny bok där stora delar är nyskrivna, vilket speglar de många förändringar i lagar och författningar som skett den senaste femårsperioden – den nya upplagan är nästan dubbelt så tjock som den tidigare! Bokens syfte är att ge en enkel och klar sammanställning av det regelsystem som gäller för hälso- och sjukvården, för att därigenom ge kommuner och landsting kännedom om och förståelse för varandras ansvar och verksamhet.

Viktiga lagändringar

Boken är en utmärkt sammanställning av gällande regelsystem. Den är välskriven och mycket innehållsrik. Som tidigare avhandlas Hälso- och sjukvårdslagen, Sekretesslagen, Journallagen, Lex Maria m fl. I fråga om lagar har viktiga ändringar gjorts i Hälso- och sjukvårdslagen och Socialtjänstlagen. Den tidigare Tillsynslagen och reglementen och instruktioner för personalen har upphört att gälla och ersatts av tre lagar – Åliggandelagen, Disciplinpåföljdslagen och den nya Tillsynslagen. Vi har också fått en ny patientskadelag.

Socialstyrelsen har utfärdat många nya och ändrade författningar under slutet av 1996 och början av 1997, t ex allmänna råd både om verksamhetschef och medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS). Särskilt kan nämnas nya föreskrifter och allmänna råd beträffande kvalitetssäkring, informationsöverföring och samordnad vårdplanering, Lex Maria samt delegering.

Andra delar som är nya i boken är ka-

pitel om Socialstyrelsen – organisation och verksamhet; Ädelreformens första år – erfarenheter och slutsatser; Psykiatrireformen – psykiadel och Handikappreformen – LSS och LASS.

Bra uppslagsbok

Sammanfattningsvis är boken en mycket innehållsrik och lättläst uppslagsbok, som borde vara ombärlig för vårdcentraler och sjukhus, dels för att känna till det egna regelverket, dels för att känna till kommunens ansvar. Det är av stort värde att ha lagar, föreskrifter och allmänna råd m m samlade i en bok som det är lätt att hitta i och som på ett trevligt sätt beskriver ett ofta svårbegripligt och tråkigt område. Mitt råd är: Köp den! •

Vad kostar boken?

Det händer att den uppgift om bokpriset som Läkartidningen uppger i recensioner inte stämmer med det pris bokhandeln begär.

Vi har successivt övergått till att ange priset i utgivarlandets valuta, eftersom många faktorer gör att ett omräknat pris lätt blir missvisande. Valutakursen kan variera, bokhandels omkostnader likaså.

Vi vill ge våra läsare rådet att kontrollera priset med bokhandeln innan boken beställs. Det händer att kostnaden för en bok blir upp till dubbelt så stor som en direkt omräkning efter valutakursen antyder.